

INHOUD

SPREUK voor Marie Steiner (facsimile)	9
AAN DE LEZER	11
VOORWOORD – Ed Taylor	13
EERSTE VOORDRACHT	19
<i>Dornach, 26 november 1922</i>	
De vorming van de geestkiem van het lichaam.	
Lopen, spreken, denken, en het Wereldwoord.	
Saturnus, maan en zon. Aardbevingen	
De vorming van de geestkiem van het menselijke fysieke organisme in het leven tussen dood en nieuwe geboorte. Lopen, spreken en denken als menselijke activiteiten op aarde. Hun overeenkomsten in het leven tussen dood en nieuwe geboorte: oriëntatie op wezens van de hogere hiërarchieën, innerlijk klinken van het Wereldwoord en het geestelijk opvlammen van de wereldgedachten. Saturnus als bevrijder van het aardse, de maan als gids naar het aardse, de zon als kracht om van het geestelijke naar het aardse leven om te keren. – Scheiding van het normale menselijk ademhalingsritme van het moreel doordrenkte geestelijke wereldritme door de weersverschijnselen; scheiding van de aardse zwaartekracht van de geestelijke hemelse oriëntatiekracht door de vulkanische aardbevingskrachten.	

TWEEDE VOORDRACHT

45

Dornach, 1 december 1922

De slaap 's winters en 's zomers. Morele kwaliteiten en het leven na de dood

De slaaptoestand van de mens in winter en zomer. Zomerslaap: plantenimaginaties van de zonnegeesten die dicht rondom het Ik en het astrale lichaam weven; winterslaap: verwijde imaginaties van de zonnegeesten over het Ik en het astrale lichaam. Zomer: de hogere goden komen naar beneden; winter: de lagere goden stijgen op. Engelen en aartsengelen kijken 's winters door de open ramen en zien hoe het er met de mensen voorstaat. Regulering van ons gemoed door deze kringloop van het jaar; regulering van onze gedachten door het dagritme, doordat ze 's nachts afgeluisterd worden door elementengeesten; geen regeling van de wil: de kosmische betekenis van de wil wordt door de mens zelf door de poort van de dood heen gedragen. De invloed van onze gedachten, gevoelens en handelingen na de dood als licht en warmte van de sfeer die bij ons hoort.

DERDE VOORDRACHT

65

Dornach, 3 december 1922

De relatie van de mens tot de sterrenwereld

Relaties tussen mens en wereld in het aardse en het buitenaardse bestaan tijdens het wakker zijn en tijdens de slaap. De strijd van ahrimanische en luciferische wezens om de slapende mens. Hun woningen in aarde-water respectievelijk lucht-warmte. Het ahrimanische verweven van een voorbij het einde van de aarde blijvend etherisch lichaam en de vernietiging ervan door ziekte, dwaling en egoïsme. De luciferische vorming van de mens tot een morele automaat, zonder vrijheid, zonder gebonden te zijn aan de aarde. – De Christus in een mythe veranderen: luciferisch, de Christus in een gewoon mens veranderen: ahrimanisch.

VIERDE VOORDRACHT

85

Dornach, 15 december 1922

**Ritmes van het aardse en het spirituele leven.
Liefde, geheugen, het morele leven. Verbinding met
de hiërarchieën**

Ritme in de geestelijke wereld tussen dood en wedergeboorte. De ene toestand: overgegeven zijn aan de hiërarchieën, de andere toestand: in jezelf leven. De weerspiegeling ervan in het aardse leven: liefde en geheugen. Het vrijheidsgevoel door het gezonde nabeleven van dit ritme in de geestenwereld. Egoïsme als het zieke nabeleven. Betekenis van de geesteswetenschap voor het begrijpen van de realiteit van moraliteit en immoraliteit, en het kennen van de geestwereld na de dood.

VIJFDE VOORDRACHT

103

Dornach, 16 december 1922

**Menselijke vermogens en hun verbindingen met
elementenwezens**

Elementenwezens die onze gedachten blijvend maken, maar zelf dwazen zijn, veracht door de gnomen, geboren uit vorige levens. Andere elementenwezens die het artistieke dragen, maar zelf lelijke, spinachtige wezens zijn, bevochten door nimfen en elfen. Het derde type elementenwezens, levend in warmte, verlegen verborgen in de kern van de mens voor de normale elementaire warmtewezens, de mens enthousiasmerend voor moreel goed. – Normale elementenwezens worden pas in de toekomst zintuiglijk waarneembaar; deze drie andere soorten waren in het verleden zichtbaar op de Maan.

ZESDE VOORDRACHT 123

Dornach, 17 december 1922

**Het spiritualiseren van de ruimtelijke wetenschap.
Van Gabriël naar Michaël**

De vanzelfsprekende verbinding van de mens met de goden in eerdere cultuurperioden. Verlies van deze verbinding door de opkomst van de ruimtevoorstelling uit de vijftiende eeuw, dat voor de goden vreemd is. De vergeestelijking van puur ruimtelijke kennis als brug naar de goddelijk-geestelijke wereld in het huidige Michaël-tijdperk. De missie van Michaël.

ZEVENDE VOORDRACHT 147

Dornach, 22 december 1922

**Innerlijke processen in ons organisme. Waarneming,
ademhaling, slapen, waken, geheugen**

De ontmoeting van het ademritme in de zintuigorganen met het astrale lichaam als het weven van de Angeloi in ons. De doordringing van het volledige ademritme met het astraallichaam bij het wakker worden als kracht van het geheugen, ontwikkeld samen met de Archangeloi. De verdichting van de tijd van inslapen tot wakker worden.

AANTEKENINGEN BIJ DEZE UITGAVE 169

AANTEKENINGEN BIJ DE TEKST 173

**RUDOLF STEINER OVER DE VERSLAGEN
VAN DE VOORDRACHTEN** 179